

TELEGRAPFULU ROMANU.

N° 82. ANULU XVIII.

Sabiui, in 15/27 Octombrie 1870.

Telegraful este de două ori pe săptămâna : joi și Duminică. — Prenumerarea se face în Sabiu la expediția foiește pe afara la c. r. poște, cu bani, gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretiul prenumeratului pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. și pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte partii ale Transilvaniei și pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terri straine pe anu 12 pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru prima oară cu 7. cr. și urmă, pentru a doua oară cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela Congresu.

In numeroul trecut amu datu numai o scurta referata despre siedint'a a VII-a și urmatorele, rezervându-ne dreptulu de a reveni osupr'a acestei siedintie cu ocajunea acăst'a și a espune mai prelungu in nrulu presentu. Deoic, dupa presentarea credentialelor mai multor deputati, care se transpunu comisiunei verificatorie, inregistrāmu numai decătu presentarea din partea presidiului a unei rogāri indreptate către congresu de către mai multi crestini din Biseric'a alba. Prin acăst'a ceru acei crestini reducerea parochielor și concederea parochilor de a pasi la a dōa casatoria.

Presidiul presenta mai departe o rogare a deputatului Balnosianu, prin carea se cere înființarea mai multor scole românesci in comune amestecate cu serbi. Lângă acăstă rogare se afla că acusunu conspectu despre numeroul românilor in comunele cestionate. Ambe rogările se predau comisiunei petitionarie. Deputatul Branisce face propuneri cu scopu de a servi de explicări mai multor §§ din statutul organic. Dupa o desbatere mai indelonga asupr'a acestor propuneri, la carea iau parte deputatii : G. Ioanoviciu, Borlea, Romanu Présanti'a sea par. eppu. Ioane Popas - la contraproponerea deputatului Borlea, se respingu.

Deputatului Vasilieviciu propune, că congresul sa enunță necesitatea unei foi oficiale, pentru biserică și pentru scolele din intrăg'a provincia metropolitana. La cererea deputatului Macelariu presidiul anunță ca propunerea acăst'a o va pune la ordinea dilei, dupa ce va fi prezentata in scrisu.

Deputatului Vasiliu Popovicu rōga pre presidiu a dā desluciri despre esoperatulu deputatiunei insărcinate cu cācigarea averei ce compete românilor din fondurile comune cu serbi. G. Ioanoviciu arata ca in deputatiunea respectiva a luat parte că delegatul Présanti'a sea pariente eppu. alu Aradului Procopiu Ivacovicu. De altu minitreala comisiunea alăsa din congresulu presenta cu privire la afacerea acăst'a va referă la temputu seu.

Deputatul Hanni'a propune alegerea unei comisiuni, carea sa faca prepunerele necesarie pentru alegerea consistoriului metropolitanu. Cu ocajunea acăst'a presiedintele da desluciri privitorie la alegerea consistoriului metropolitanu și descopere congresului greutătile ce le a intempiat in Archidiocesa cu consistoriile alese in primavera trecuta, din cauza, ca numai cu greu și a uneora nici decum nu a potut tine siedintie. Pentru ca s'au contestatul dreptulu de a substitui pre asesorii cari din unu séu alta cauza nu potura luă parte la siedintie, și asiā se afla cu deosebire la senatul strinsu bisericescu acte de insemetnate neresolvate. Recomenda dara unei seriose considerări propunerea de mai susu.

Alegerea comisiunei se pune la ordinea dilei pre siedint'a cea mai de aprōpe.

Deputatul Marienescu face urmatoreea propunere :

Considerându, ca plat'a investitorilor preste totu e mica, și că acăst'a sta din bani și mai molte feluri de emolumente ; considerându ca acestea nu se dau regulatu investitorilor, ci in multe locuri numai cu florini și tardis ; considerându ca emolumentele și anume grāu, cucuruzu, lemne, sare, lumini, in cele mai multe comune nu se dau in natura, ci in bani, fără privire la pretiul de tergu, pentru ca notarii la facerea preliminariului, apoi judii cernuali și esactorii comitatensi asiā influentia iau asupr'a plătii investitorilor, in cătu și in casulu

candu comun'a e invita cu pretiul de emolumente mai bune pentru investitoriu le scadu din adinsu și le facu mai mici decum suntu pretiurile de tergu ; considerându casurile mai noue ca salariul investitorescu a inceput a se lasa afara din preliminariul comunităței dicendu-se ca comitetul parochial are de a se ingriji și fiindu scopulu ca scolele confessionale, și prin acestu modu sa se darime, și că sa nu creșca unu reu mai generalu cu cătu articululu de lege scolară 38 din 5 Decembre 1868 prin §. 10 dā dreptu de scolele confessionale și prin §. 11 lasa usulu de pāna acum pentru provederea loru, prin urmare a remas ușulu că comunitatea politica sa incaseze.

se propune
că presidiul congresului sa se împuferescă, de a face o reprezentare către ministeriu, in carea să cera sprințirea și anume :

1. sa nu ierte de a se seadea plat'a investitorilor confessionali dela sum'a cea mai mare ce a fostu pāna acum'a in atare comuna.

2. că plat'a, socotindu aci și banii de pre emolumente, sa se platēscă regulat in tota lun'a, iera emolumentele date in natura sa se dea cale pre trei luni inainte.

3. pretiul emolumentelor nu poate sa fia mai micu decătu pretiul, dupa cum e in locul targului celui mai de aprōpe de comuna respectiva in timpul platirei.

4. pentru venitoriu comun'a politica incasēza și preda sum'a la episcopia cu carea platescă pre investitorulu. Presiedintele atrage atențunea congresului, ca trebuiā bine marcatu și de osebita cerculu de activitate alu comunei bisericesci și alu comunei politice. Totu deodata și exprima temereea, ca amestecându-se budgetulu scolariu in budgetulu comunei politice, sa perde caracterulu confesionalu alu scolei. Budgetulu scolariu sa lu faca comitetul parochial și incasarea banilor sa o execute comun'a bisericescă. Poporulu trebuie capacitat, că sa intelégă insemetnatea acestei dispozitioni.

Parintele Episcopu Ivacicovicu arata ca comuna bisericescă nu e in acea stare favorable de a poté incasă și de aceea ea determină budgetulu scolariu și lu da spre incasare comunei politice. Propunerea se transpune comisiunei scolare. —

In siedint'a acăst'a se verifica deputatii : Lazar Ionescu, G. Dringău și I. Fauru. —

Precedendu acestea, se continua desbaterea speciale a proiectului pentru regularea parochielor. La desbatere se ieu punctu 1 și 2, fiindu-ca stau in strinsa legatura. —

Prea sānt'a S'a Par. Eppu Ioanu Popas, cu provocare la deslucirile date din partesi in siedint'a precedenta, propune cu punctul 1 din proiectul comisiunei, sa se inlocuiēscă cu urmatorulu : „la o comuna bisericescă se poate aplică unu séu mai multi parochi dupa numeroulu susțetelor și deca nu voru și provediuti cu dotatiunea corespondietoră determināndă“.

Babesiu propune că punctu 1 și 2 sa fia „In vîtoriu intr'o comuna bisericescă de regula este numai unu parochu, carele este responsabile pentru toate agendele și datorintele oficiului parochialu. —

Déca intr'o comuna bisericescă mai impopulata și latită, interesulu bisericesci aru cere imultirea personalului bisericescu, și deca o atare comuna bisericescă este in stare a garantă o dotare corespondietorie pentru mai multi preoti, acolo se poate spori nrulu preotilor, a căroru corelatiune se va regula prin sinodele eparchiali. —

Popea nu e multiamită cu nomenclaturele pro-

puse pāna acum (capelanu, administratoru, preotu) ci recomenda numirea parochu și face urmatorulu adausu la punctu 1 : „parochulu celu mai betranu reprezinta oficiul parochialu inafara de parochia, și ingrijescă pentru toate agendele oficiose cu ajutorul celorlalți parochi. Fundu singuru respondietoriu.“

Presiedintele arata ca intr'o comuna bisericescă potu fi mai multe parochii deca comuna e numără și de aceea recomenda punctul 1 din proiectul deputatului Hani'a.

Gaetanu este pentru propunerea deputatului Babesiu. —

Fauru propune a se margini congresulu numai la reducerea parochielor, și era celelalte parti ale organizării sa remâna de asta data. —

M. Romanu este la punctu 1 pentru propunerea lui Babesiu, ér' la punctul 2 propune modificarea : „se mai poate aplică dupa impregurări unu séu mai multi administratori parochiali, cari atât in privint'a dotaliunei, cătu și a funcțiunilor parochiali stau in corelatiune de subordinare facia cu parochulu ; iera scăsta corelatiune se va regula prin dispusestiuni separate. Administratorii parochiali se alegu cu dreptulu de a fi promoviti la postul parochialu in respectiv'a comuna fără nouă alegere. Unde suntu mai multi administratori parochiali, promovirea loru se intempe in modulu seriului. Suntu eschisi dela promovire cei ce au conduitu neindestulitorie.“

Branu de Leményi este pentru parochi și de parere, că congresul se remana pre lāngă reducerea parochielor. Mai multi deputati suntu pentru Babesiu, Bolog'a inca e de parere lui Babesiu iusa cu modificatiunea urmatória : —

„Intr'o parochia mai impopulata are sa se faca a II-a și a 3-a parochia. Prea Sānt'a Sea Par. Eppu Ivacicovicu, cere că la punctul 2 sa se dica celu mai betranu este responsabilu pentru oficiu, și că ceilalți preoti suntu coordinati cu parochulu. —

Presiedintele arata ca prin numirea preotu inca nu se spune că ce funcțiune are preotulu, ci se exprima numai ius ad rem, iera nu ius in re, că la parochu ; prin acestu cuvuent se exprima numai sāntieni'a primita dara nu și oficiul legat de dens'a. Punendu-se propunerile la votu, se primește a lui Babesiu. —

Punctele 3 și 4 se primește fără schimbare ; totu asiā punctul 5, lit. a; la lit. b. se stergu cuvintele „pāna la un'a“ ; la lit. c : la bisericile și comunele ce au preste 1500 susfete și nu suntu forte respandite se potu aplică cu dotaliune cuvenita 2 preotii ; la cele unde suntu preste 3000 de susfete se poate aplică 3 preotii, iera in locuri preste 4000 de susfete potu fi 4 preotii. Casuri de natura extraordinara remană lasate consideratiunei consistoriului concernentă. —

Lit. d, e, și f, se primește fără modificatiune. Cu acestea siedint'a ce incheie.

Dia siedint'a X, XI și XII atingemu de o camdata trei lucruri mai momentose și adeca : reprezentatiunea către Majest. in privint'a modificării unor §§ din stat. org. cu ocajunea sanctiunarei ; propunerea lui Macelariu pentru nerestrins'a casatoria a preotilor și alegerea consistoriului Metropolitanu.

Despre cea din urma impartasim resultatulu urmatoriu :

Senatul și bisericescu

Membri ordinari : Metianu, Sav'a Popoviciu, Vasileviciu, Dragiciu, Iacob Popoviciu M. Velcianu.

Suplenti Tipeiu, Bogdanu, Cristea, Baracu, Anc'a, Puscariu.

Senatul scolariu:

Membri ord. Popescu, Belesiu, Dr. Vasseciu, Dr. Mesiotă, Babesiu Lenger.

Suplenti Boiu, St. Iosifu, Dr. Racuciu, Papiu, D. Almasianu, Dr. N. Popu.

Senatul episcopal:

Membri ord. Jiga N. Ant. Mocioni, Trombitasius, Branu de Lemeny, I. Popoviciu, Ianculescu.

Supl. Bainescu, I. T. Popoviciu, T. Miclea, Bechinitiu, Dr. Brote, Ioan Galu.

Dietă Ungariei.

Dela 22 Octom. n. s'au redeschis dietă după o intrerupere mai de două luni și jumătate. În data la început s'au prezentat mai multe petitioni, cari au incurzit în decursul prorogării siedintelor. Tote s'au transpusu comisionei de petitionari. Mai mulți deputati și au depus mandatul. Se dispunu alegeri noi. Între deputații alesi de nou se află și Antoniu Laszloffy, fost regalist la dietă din Sabiu din 1863/4. Casă magnatilor tramite casei deputaților listă membrilor alesi în delegații, cari de legații, după espunerea ministrului presedinte, suntu convocate pre 21 Nov. în Pestă.

Mai însemnatu objectu în siedintă acăstă a fostu protocolulu procesului deputatului Dr. Svetozaru Miletici, și sentința curției de casatiune. Mai departe se arata ca sentința asupra deput. s'a să fie executată.

Irányi cere cetearea actelor procesului. Ministrul de justitia e contra. Propunerea de a se liberă Miletici se respinge.

Cronică resbelului.

Despre trupele regularie care stau la dispoziție pentru apărarea Parisului ne da „Correspondance Havas“ din 1 Octombrie următoarele desluceri: De prezintă se află în Parisu trupe de linia: corpulu alu 13 și 14 de armata, fiesce-care de căte trei diviziuni. Corpulu alu 13 sub comandă generalului Vinoy constă din diviziunile Mandhuy, Blanchard, d'Exea; corpulu alu 14 sub comandă generalului Renault conține diviziunile Manssion, d'Hughessi Caussade. Fia-care divizion e compusă din 8—9000 luptaci, deci resultă, ca ambele corperi de armata conținu în număr rotund 50,000. — Trupe de depoțti, rucrătări de nou din ani diferiți, voluntari se află atâtă, incătu din acestia se mai

potă forma unu corp de 25,000. Cu totul va sa fie suntu 75,000 infanterie, la care trebuie să mai adăogem 4—5000 cavalerie, asiă incătu în Parisu se voru astă preste totu 80,000 trupe regularie. Gardă mobila va numera celu pucinu 100,000. Mai suntu de socotită și 10,000 infanterie de marina. Cu totul 190,000. Gardă naționale, care indeplinește serviciul internu (nu ofensive) e asiă de numerosă, incătu mai remânu prin ea din 190,000 cam 150,000 la disposiția; ceilalți 40,000 voru forma rezerva fratilor lor carii se voru loptă în câmpu liberu. Batalioane noue de gardă naționale suntu 194, vechi 60: preste totu 254 batalioane militie. În acești 400,000 jace simburele unei noue armate mobile, care în trei septembri potă fi organizată.

Corpulu generalului Werder, care într-unu începutu a fostu determinat a înainta spre Parisu se pare a se delasă de propusulu seu și a luă poziția în vestulu Vogesilor din cauza evenimentelor serioze, ce se pregătesc acolo. Armata francesă, despre care din partea prussilor de unadi se scriă că s'a darematu în batalia dela Orleans, există în faptă, chiar și după mărturisirea nemților, și încă în număr de 80,000, care impregnări e și cauza, de generalul Tann s'a retrăs iera-si din Orleans.

Naintea Parisului nemică mai însemnatu. În 14 și 15 și 17 încăterări mici. Mai momentosă de cătu aceste întâlniri a fostu atacul care l'a făcutu franc-tireurii în 17 în Chateau-Thierry contră unui transportu de prizonieri, prin care la-a succesu a eliberă 500 garde mobile. Chateau-Thierry e într-o departare de 5—6 mile de poziția armatei asediatoare a Parisului, trebuie să ca e binisiori ocupat de trupe germane; atacul franc-tireurilor e prin urmare în astfelu de impregnări o dovadă invaderă a curagiului lor.

Armată de rezerva, care s'a formatu în și impregnările orasului Glogau va merge la câmpul de batalie. Foile ce apară în acestu orasul ne anunță în privința acăstă: Totororul batalionelor de infanterie ce apartin armatei de rezerva, le-a venit ordinul a se tinea prilejile de marsu. Cavaleria și artilleria a pornit de tempu indelungat dejă spre Freiborg.

Generalul poloneșu Bošak-Hanke a pornit la invitarea telegrafică a lui Garibaldi spre cartierul lui generalu la Doile.

Generalul Bourbaki a primitu comandă armatei francese de nordu și se va duce la Lille.

Dupa o imparătere din Parisu facuta sătei „Correspondance Havas“ se află acolo unu artilerist din Elsasz cu numele Christmann care din cauza îndeletnicirii sale extraordinare de a fiu cu tunurile, totude-nă se provocă a execută vre-o operătare, la care se recerea nimerire exactă; elu migreză asiă dicindu detă fortu la fortu și e totude-nă un obiectul celor mai căldurose manifestații. Din 23 împuşcături care le îndreptă Christmann, nimer se 23 tintă; elu sa fi impedeat prussienii a sepa santiuri la Montretout.

Despre o invingere a francesilor, amintita și în proclamația lui Gambetta, prin care le a succeseu a respinge pre prussii din pozițile lor ocute în decursu de 3 septembri ne vinu preste Munzen următoarele detaliuri:

Din relația generalului Hartmann despre evenimentele mai prospete dela Parisu sosită aici în 14 l. c. se vede ca atâtă aripă drăptă a armatei 4, cătu și aripă stanga a armatei 3, s'a respinsu pria francesi într-o poziția, care nu se poate tineea. Fransesii surprinse cu poteri mari având gardele noastre și le respinsu pre lângă tota energie din pozițile lor, se asediara în ele, navalira deci spre lote punctele, postura după aceea bateriile și mitrelelor lor acolo și începura a dă unu focu îngrozitorin, căruia trupele noastre nu mai putu să resistă. Tote atacurile cu bajonetă se respinsu, spriginiti finpă de mitrelese. Trei baterii asediate în cele mai însemnate poziții se demontră să fura în fine după atacuri repetito luate de francesi. Trupele nemțiesci „se aperă că leii“ fură înse silite a cede poterei covesitorie.

Granatele au cinsatu pagube enorme în locurile ocute de noi cu deosebire în St. Cloud, unde au fostu cea mai tare poziția a armatei noastre și unde s'a aflatu și comandă suprema în decursu luptei.

Posiția cucerite le ocupă francesii și le înarmara cu tunuri. Perderile suntu foarte mari, mai multă de 5000 morți și raniti, ceea ce se conduce și din partea stabilitui generalu. Tunuri s'a perduțu: trei baterii de poziția și 5 tunuri de bateria prelungă o ½ baterie de mortacie. În St. Cloud au arsu 2 magazine cu proviantu în prețu de 80,000 taleri.

RESBELULU.

Septembri a trecută dice „Independentia Belgica“ dela 12 Octombrie, — într-o corespondință din Rouen — populația au fostu miscata d'o ves-

FONSIORA.

Ortografi'a română

de P. —

Spune-mi și tu musa! cum se scrie bine
Limb'a romană în litere latine?

Scim ca limb'a noastră la ortografia
Bas'a sea o are 'n etimologie;

Ear' liter'a caro schimba sonulu seu,
E supusa legei, ce voiu spune eu.

Limb'a romană fiindu musicale,
Multu se modulăză prin a ei vocale;
Dela loculu, care vocal'a-lu cuprinde
Sunetul silabei forte multu depinde.

Apoi tota vorb'a are partea sea,
Pre care s'asiedia silab'a cea grea.

Trei specie scalare, de care s'atinge:
Ori care vocala, avemu d'a distinge:
Vocal'a e semi, plina, duplicata,
Apoi căte-o data și accentuata

Atunci, cându cuvintul asemene scrisu
In semnificare trebuie precisu.¹⁾

Greul pre silab'a penultima vine,
Cele-lalte in prosa-su securte și mai line;
Ultim'a contrasa face exceptiune
Căci pre ea atuncea accentul se pune;

Antepenultimei tonu accentuatu
Scurtele sufice inca i-au lasatu.²⁾

Asta facultate si-a limbei natura
Literatii cei vecchi bine-o cunoscera,

¹⁾ laturi — laturi (pronuncia laturi), măsura — măsura (pron. mesura), bulgaru — bulgaru (pron. bulgăr); etc.

²⁾ amabile, dăseră, pépine etc.

Cându la totu cuvintulu, unde-i intonare
Pusera și semnulu celu d'accențuare;³⁾

Si déca d'acestea ne-amu tiené și noi

Amu scapă de multe pedeci și nevoi.

Dar' fiindu ca lumea tiene multu la moda,
Si la cărturarii din salonu la Voda,
Trebue se cedemu din celu străbune,
Si celoru moderne capulu a supune;

Numai unde mod'a ne va superá
Vomu pretinde tare d'a ne mancipá.

A. cându e se incépa vorb'a, ori cându vine

La intonare, face sonuri genuine;

Ear' in cele-lalte scurtu — obtusu resuna;

Dara de-i lungu obtusulu, semnul obtusu se pună;

La prim'a persóna in presentulu pluralu,

La a trei'a trecuta in numeru singularu.⁴⁾

Semnul obtusu à, cere și la feminină

Cându in declinare i, li se cuvine,⁵⁾

La pronume care prin ui se declina,

Déca a, precede in penultim'a plina;⁶⁾

La monosilabe inca s'a mai pusă,

Dara cu cele dñe e destulu obtusa.

Semnul acutu à, cere fără refuzare

La infinitivulu celu cu prescurtare;

La imperativulu celu ce tie-ti negă;

Cându a trei'a sola imperfectulu léga.⁷⁾

Apoi mai distingemu conjunctivul că

De causalulu că, și alte cam asia.⁸⁾

³⁾ Vedi cartile bisericesci.

⁴⁾ Cantamu — cantam (pron. cantám), cantă — cantă etc.

⁵⁾ mare — mări — mari (pron. mări), căi — cai (pron. căi), indreptări — indreptari, in cetăti — in cetăti etc.

⁶⁾ căru, a căru, cutărui etc.

⁷⁾ a căută, nu căută, ellu căută etc.

⁸⁾ abia, dejă etc.

E. cându sta înainte ieș o aventare
Că și cum aru face printr'unu I, intrare

Süb silaba lungă, decum-va-i urmează

In cealaltă scurta a, ori ia, formăza

Sunetu ce s'aude că distongdu ea,

Pentru care cându-va și accentu se punea.⁹⁾

Regulatul acum'a semnul acutu mai vedo

Modulu infinitu și ce din elu purcede;¹⁰⁾

Ear' déca in silab'a proksima u, vine

E. Celu precedent sonu obtusu contiene.¹¹⁾

Suficul énu, semnul celu acutu¹²⁾

Sé, celei junctive obtusu i-a placutu,¹³⁾

Vulgulu și poetulu face e, finale —

Cându acesta-i scurtu — lui semi-i egale,

Asia in verbulu e, și in vorbe feminine

Cându la declinare e, li se cuvine.

Déca semi-e semi-i va fi,

La regentia sörtea astui va patii.¹⁴⁾

I. In silab'a scurta, — déca sta la fine,

Ori déco vocala după densulu vine,

Semi-i se chiama și d'abiă se aude,

Si déca înainte stau dentale nude,

Le stramuta in data in tonu siueratorim,¹⁵⁾

Altu cum plinu remâne și nu-i moiatoriu.¹⁶⁾

Ear' lungu, — déca in midiloeu va inmoia dentala,

Fără se-i urmeze vecin'a vocala —,

Duplicatul se dice și punctu duplu cere,

Semnul cum ca vocal'a consotia nu pere;¹⁷⁾

Altii iau pusă sică, dara l'au insielatul,

Căci cavaleria pasului o amu datu.¹⁸⁾

⁹⁾ legă, vietă, etc.

¹⁰⁾ a vedé, nu siedé, tiené-voiu etc.

¹¹⁾ vedu, siedu, seu etc.

¹²⁾ saténu, munténu (sateni,-munteni:)

¹³⁾ să spre distingere de pronumele se.

¹⁴⁾ casa-case - casi, plasa-plase - plăsi etc.

¹⁵⁾ credi, frumosi, frati, asiedia, siedintia etc.

¹⁶⁾ asinu, sinu, tina, tipu, tiranu, titula, diplomaticu, constitutivu, distinge, diversitate, sing. lativu, etc.

lia mare vediindu ca sosiesc pre piati'a primariei o parte dintr'unu convoiu cu alimente, loatu cu dibacie din man'a unor certatori prussiani de catra semenele unei comune de langa Clermont (Oise.) Li s'a facut o adeverata ovaliune.

Tours, Luni, 10 Octombrie.

Belfort; 9 — Inamicul a evacuat Mulhouse, indreptandu-se spre Neuf Brisach si Schelestadt.

Cetimur in „Independentia Belgica“ urmatoreea depesia statu de laconica :

Berlin, Luni, 10 Octombrie.

Regina pleca asta sera la Hombourg.

Ce se caute regina la Hombourg, acumu in ajunulu ierniei?

Si de ce nu se face o data lumina in privinta mortilor misteriose de la Reims?

Sarrebruck, 8 Octombrie.

Vineri, garnisona dia Metz a facut nesci mari esiri.

Bazaine pa ea ca se incerca a-si des hide o trecere spre a ajunge la Luxembourg, prin Thionville. Atacul a avut locu de la Ladoan, Champs-Grandes, Petites-Dappes si alte sate de Nord de fortul St. Eloi.

Prussiani si-au perduto cele dintai linie ale loru. Doue regimete de landverhra au fostu teribile secerate. Satele au fostu apoi cuprinse cu bataia tunului. Doue atacuri tari au fostu lipsite de efectu.

Eraru patru-dieci de mii de Francesi in lupta.

Perderea Prussianilor este aproape ca doua mii omeni, ieru a Francesilor se ridica la o cifra indoita.

Saarebruck, 9 Octombrie.

Bazaine a facut o esire in contra divisunei lui Kummer. Prussiani au fostu respinsi. Kummer a reluat ofensiva, ajutat de alu 10 lea corp de armata: Francesii s'a retrus in Metz. Perderile suntu mari din ambele parti.

Generalele prussianu Vogel de Falkenstein, guvernatoarele provincielor de nord, a publicat unu decretu priu care arata ca s'a opriu intranurile populare ale partitei democratice, ca insarcinarea gre politie de a privilegiu pre personele care, prin manifestatiuni publice, aru incuragi la Francia in resistinti'a sea si aru face cu acesta nasce servitie inamicului in pagub'a actiunei militare a patriei. Eu recomenda a se pune individiei cari s'arau gasi in aceste conditiuni, in positiune d'a mai fi vatematori in totu timpulu resbelului.

Unu corpu compusu de tineri de arondismentu, sub numele de junii voluntari ai Republicei, si sub comanda capitulului Precheur, a dobandit onorea a apera reduta Steichern-Kreuzbrucke, care fusese deja aparata de parintii lor in 1814 si 1815, si impedeasera luarea Schlestadtului.

Acesti tineri suntu in etate de 16 pana la 19 ani.

Au vruta se scota din Schelestadt pre semne si pre copii. Dera eroicele Alsaciene au refusat d-a-si parasi barbatii.

Generalele Decrot se dice ca sositu la Tours, dupa exemplulu lui Gambetta, parasindu Parisulu pre calea aeriana, pentru ca se vie se iea aci comanda suprema a fortelor nationale.

Din nesci amenunte publicate de catra politia secreta imperiale, resulta ca totu comploturile, afara d'alui Orsini si Pianori si eea din urma miscare La Villette, s'a organizatu de Pietri, Lagangre, Jules Ballot, Guerin, Beaury. Bernier a facut aceste marturisiri.

Actualmente esiste disponibile in departamentele necoprins de catra Prussiani: 36 baterii de campu, tunuri ghintuite de cate 12, 8 si 4 tievi; unu numuru considerabile de tunuri de cate 4, ghintuite la tievi si la guri, si numerose materialuri. Fabricarea cortaselor se ridicu de la patru pana la cinci milioane pre septembra.

Londra 10 Octombrie.

O depesia a lui Bernstorff catra lordul Granville, cu dat'a de 8 Octombrie, mantiene ca Anglia observa o neutralitate pariale catra Francia. De la 30 Septembre, 16,000 pusei s'a exportat din manufacture de arme din Birmingham si din Londra, care lucraza d-si nopte.

Impiegatii vamilor laasa totulu se treca.

In Anglia e unu mare arsenalu pentru Franta: Germania nu crede ca Anglia doresce pacea, pentru ca ea da inamicului mijloace dea prelungi resbelul.

Daca acesta stare de lucruri urmeaza, nu s'arau putut rediemate cineva de catu pre vechile semne de simpatie ale Angliei, care aru putut sterge reul efectu produs in Germania.

Se scrie din Lagay diariului „Pressa“ din Viena ca mai multe trapuri de posta, expediate dela cartierul generale alu principelui regale alu Prusiei la cartierul regelui Vilhelm, carele se afla totu la Ferrieres au fostu prinse de catra liberii-tragedorii francesi.

Aceste trasuri avu intr'ensele nesci corespondinte cari empideau unele comunicari forte importante ale principelui regale.

Mai aveau in ele si o ora care suma de bani. Impiegatii prussiani cari le insociau, unii au fostu ucisi, altii facuti prisonieri.

S'asigura ca prussiani su datu drumul din Versailles la nau balonu armatu, care se urmarasesca pre unu balon d-alu francesilor.

In vanu L.,

Deja a inceputu a circula o telegrama a imperatorului Alesandru alu Russiei, adresata regelui Wilhelm, in termenii acestia:

„Scumpul meu unchiu, noi ofisiile Cetatea „Pare-mi-se ca venitul momentului d-a face pacu. Gandesce-te ca trei sute de mii de soldati rusi vascapta responsulu.“

Ori catu de prematura aru si, acesta telegrama n'are nimicu extraordinariu. Nu'i lipseste de catu o data sicura.

O armata de rezerva, desemnata ca uno alu treilea corpu, era in formatiune la Berlinu la 25 Septembre, eu ordine d'a se pune pre cale in spate teatrulu resbelului.

Cifra oficiala a germanilor goniti din Parisu este de 102,000.

O telegrama din Berlinu, cu data dela 28 Septembre, spune ca:

Ordinea s'a datu la Petersburg d'a se pregatiti, pre liniele dela vestu si sudu, drumurile de feru ruse cu vagone de munitiuni pentru imediata plecare.

Siles corpuri de telegrafi de campanie s'a formatu la Sant-Petersburgu, fia-care din ele e capabile d'a pune cate trei-dieci si cinci de poste la firuri de telegrafu pre di.

Diariela din Sant-Petersburgu anunta, fara fi desmintite oficiale seu semi-oficiale, ca dela 27 Septembre, patruspredice trenuri militare s'a expeditu pre fia-care di pre lini'a Moseua-Koursk.

Orleans, 2 Octombrie.

Unu corpu d'armata de 10,000 omeni campa la Toury (Eure-et-Loire). Acestu corpu d'armata, comandat u principale Albert, pare a fi la Toury pentru ca se intaresca trupele de langa Parisu.

S'asigura ca mai suntu si 40,000 mii si mai multe mii de boi si vaci in orasulu Toury. Aceste vite aru fi productulu rechisitulou facute in totu tienutulu Beauze de prussiani.

Tremu si apostrofulu inca-su usitate, Cela la compuse cest'a la lasate, Cele neologe si cele strene In a loru costume serie-le mai bine.

Uade norm'a stricta nu va conforma, Usulu si analogulu te voru indreptat.

Asiasi-dara academia romana din Bucuresci a comis o mare gresiela, cindu a enunciatu principiul, cumca dentalele d. s. t. inaintea lui i. totu d'aua trecu in g. m. u. si eumca unde tiene sonulu inaintea lui i, acesta se substitue prim e. Dupa atare norma aru trebuu cuvintele mai susu insirute orisile te cetim asi: ашінз, шінз үінз, цінз, цірлінз, цітваз, діпломацік, концептівік, дісінішір, дікеншітате шінгілазік etc, ori se le scriemu asi: asenu, senu, tenu, terpu, teranu, tetula, diplomatic, constetutev, destengere deversitate, singulatev etc. Ce limba aru fi acest'a? apoi ce amu face cu infinitivele ire la verbele: scutire, sadire, clatire, sosire, folosire etc.

Speram, ca academi'a romana va patrunde mai asfundu in analis'a vocalei i. decum a facutu acest'a la prim'a productiune, si va veni la convingere, ca numai-i semi-i inmoia dentalele.

a) ori amendoi i suntu scurte (semi-i) precum fratii masii, erediti etc.

b) ori pruna e curta si a doara e lunga, d. e. a in-fratii, mosit, erediti etc.

In ambele easuri se immoia dentalele, fiindu urmate nemidilociu de semi-i.

c) ori prim'a e lunga si secund'a scurta, si prin urmare nu immoia dentalele, d. e. harthia, cutia, platti, folostii etc.

d) potu concurge si trei i finali, cari se regulize ana- logu celor doi, d. e. fratii, curatii, fratii etc.

S'e nu ne confunde compositole, si mai cu sema articli la dejudecare finalului i. d. e. parinti-loru.

Etu nu-si perde natur'a de i finale,

See si sci de dinte bucurosu s'atinge,
Cu alte vocale ceriulu gurei linge.²²⁾

— Ci, scurtu cu vocala ieá sunetu dentalu²³⁾

— Tiosu, si tiune, in contra celu pal-

tinalu.²⁴⁾

N. Si substitutii dnu voce nasală²⁵⁾

Multa pucinu la tota premisa vocala;

A. Nasalu mai tare sunetulu obtunde,

Si nu-lu ierta nice cindu **n**, se ascunde.²⁶⁾

Dara in casulu ast'a se va decorá

Cu cavaleria ordului de sic'a.

Astu insemnau si-aroga si alte nasuróse

Cum e: **riulu**, **gatulu**, si alte cäzelose;

Ear altele cari suntu mai democratice —

E. In **i**, **o**, in **u**, — trecu emancipate.²⁷⁾

Chieru si **a**, la nume propriu e curatu²⁸⁾

Si deea latinii **n**, au duplicatu.²⁹⁾

Nu fara de causa scriptur'a latina

Unele consone duplu le combina;

Far de resonare nici a nostra limba

Acea sanetosa norma nu pre schimba:

La Compuse si la multe cu doi **I**.

La pronume si la ce e maruntielu.³⁰⁾

Pentru ca intre alte **I**, dopa s'elide

Mai alesu cindu intre **e**, si **a**, se inchide,

Si in articulare **u'a**, vré se resune;

Mai pere si atuncea cindu i se postpune,

Pentru care unii totud'a-un'a-lu scriu;

Pre cindu **I**, celu simplu ori si cindu-e viu.

²²⁾ crescu-cresce-cresci, Bucuresci etc.

²³⁾ aici, facia, ghiacia, puciencia etc.

²⁴⁾ neputinciusu, inteleperu etc.

²⁵⁾ substitutii lui **n** suntu sub mp. campu etc.

²⁶⁾ grâu (grana), atatú (tautum) catu (quantum) capetáiu (capetanu) etc.

²⁷⁾ venire-vine, ponte-punte, nativne etc.

²⁸⁾ Traianu, Africanu etc.

²⁹⁾ annu, cana, manua (nu mana) etc.

³⁰⁾ siea, stea catiellu, acellu etc.

Socota și multiamita publică! Fondul scolaricu naționalu de 112 fl. 40 xr. v. a. din Sepsisângeorgiu au crescutu cu 10 fl. v. a. prin contribuirea generosului barbatu domnul Nicolau Sândor de Vistea supralocotenente c. r. în pensiune și proprietariu în Ord'a! Acesta sapa nobila nu aștepta lauda, ci ea se lauda pre sine! Cându națiunea nostra în sinulu seu are atare barbati, atunci nec secuitii nostri români nu voru fi perduți pentru națiunea nostra, neci scol'a naționala nu va remane neinfiintata! Dumnedieu se-lu tinea la multi ani, pre acestu barbatu generosu că se păta dă și celor seraci ajutoriulu de lipsa! Dumnedieu se-i binecuvinte totă pasiurile vietiei sale! Celealte jurnale săntu rugate a publică acesta socota și multiamita publică în pretiuitele lor colone.

Sepsisângeorgiu in 10/22 Octombrie 1870.

Comitetul parochialu gr-or.

Varietăți.

** Bombardarea Strassburgului a fostu o operatiune fără custătorie. Spesele se suie la 2 milioane taleri. Fia-care impuscatura din tunuri de calibră greu a custat 12 taleri.

** Se aude ca prisoneriului din Wilhelmshöhe i se va prezice altu locu de locuinta, de ore ce Wilhelmshöhe nu e potrivit pentru iarna.

Concursu.

Devenindu in urm'a emisului ministeriale dto 4 Octombrie a. c. Nr. 21986. unu ajutoriu anualu de 100 fl. v. a. din fundația Baronului Simeonu Sin'a pentru invetitorii populari, — vacantu, se scrie prin acest'a concursu.

Totu acei invetitorii, cari doresc a se impasă cu acestu ajutoriu, au a-si ascercne concursele loru provedeute cu documentele necesarie in terminu de 4. septemani dela datul de fată la Consistoriul gr. or. archidiecesanu in Sabiu.

Sabiu 11/23 Octombrie 1870.

ad Nr. 299—1870.

Concursu.*)

Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. destinat pentru unu sodal de meseria, din lips'a de concurrenti, aflându-se inca vacante, pentru conferirea aceluiu, conformu concluziului adusu in siedint'a de astazi a comitetului Asociatiunei transilvane, se publica prin acest'a, concursu cu terminul pâna in 1 Decembrie an. 1870.

Concurrentii la numitul ajutoriu au a-si asterne la acestu comitetu, pâna la terminul susu — indigitatu concusele respective, provedeute cu atestatu, de botezu, cum si cu atestatu demnu de credintia, despre invetarea respectivei meseriei, asiā, cătu se o păta purtă de sine.

Din siedint'a extraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la

Sabiu in 14 Octombrie 1870.

86—2

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu in Avrigu, devinutu vacantu, cu carele este impreunat unu salariu de 420 fl. v. a. se scrie concursu pana la 22 octobre a. c. st. n. Concurrentii suntu provocati sa si asterna suplicileloru deplinu instruite la inspectoratul cercualu.

Sabiu 3 Octobre 1870.

Inspectoratala cercualu.

85—4

Concursu

In protopresviteratulu gr. or. alu Ioagiului I. suntu de a sa ocupa urmatorele statiuni invetatoresci :

1. Barsau, cu salariu de 100 ff. v. a.
10. mesuri de grâu, — 10 mesuri de cucuruzu, cortelu cu gradina de legumi si lemn.
- 2 Magura cu salariu de 120. fl. v. a. cortelu cu gradina de legumi si lemn.
3. Dealu Mare cu salariu de 80. v. a. cortelu si lemn
4. Valea Șeră cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu si lemn

Concurebui au de a-si ascercne petitiunile subscrizului inspecstoratul scolaru pana la 20-lea Octobre a. c. instruite cu urmatorele documente:

- a, ca suntu romani de religiunea gr. or.
- b, ca au absolvit cursulu pedagogicu seu clerical.

Hondolu in 28-a Sept. 1870.

Inspecstoratul scolaru districtualu gr. or. alu Ioagiului I.

80—3

*) Celealte diuarie române inca suntu rogate a re-produce in colonele sale, acestu concursu.

Maestatea Sea i. si r. Apostolica

a binevoitu a incuviintă prin prea inaltă decisiune din 17 Maiu 1869 esecutarea de loterii spre scopuri comune de binefacere pentru militari si prin prea inalte decisiune din 22 Iuliu 1869 a binevoitu a dispune prea gratiosu, ca intregul venitul curatul alu

I. Loterie de statu

sa se dedice

spre scopuri comune de binefacere pentru militari

si anume

cu două treine spre

infintirea de stipendii pentru fice serace de oficeri, diregatori militari si pârti militarie c. r., ce au sustat mai nainte, precum si spre urzirea de locuri libere pentru fice orfane ale altorui militari la manastiri de calugaritie si la institute de crescere, si cu o treina spre scopuri co-mune de fundație.

Conformu astui mandatul prea naltu deschide directiunea i. r. a veniturilor de lotarie

I. Loteria de statu spre scopuri comune de binefacere pentru militari,

Loteria acest'a prea bine dotata contine 1311 nimeritori, si anume :

1 nimeritoriu de frante cu	40 000 fl.
2 nimeritori " " câte cu 20,000 fl. la olalta	40.000 "
3 " " " " 10,000 " " " "	30 000 "
4 " " " " 5,000 " " " "	20.000 "
5 nimeritorii " " " " 3,000 " " " "	15.000 "
6 " " " " 2,000 " " " "	12.000 "
8 " " " " 1,000 " " " "	8.000 "
10 " " " " 500 " " " "	5.000 "
20 " " " " 200 " " " "	4.000 "
50 " " " " 100 " " " "	5.000 "
80 " " " " 60 " " " "	4 800 "
100 " " " " 40 " " " "	4.000 "
1.000 " " " " 10 " " " "	10.000 "
22 nimeritori premergalosi si urma-tori in bilete de premie ale imprumutului din anul 1864	2.200 "
in suma totala de :	

200.000 florini valuta austriaca.

Sortirea urmează nesimilitu si nerevocabila in 29 Decembre 1870.

Sortiul custa 2 fl. 50 xr. v. a.

Intreprinderea acest'a mijlociesce asiā dara ocazie nu numai simtiului de binefacere, de a putea contribui la ajungerea scopurilor celor nobile, ce le a desemnatu prea gratiosu Maiestatea Sea i. si r. Apostolica, ci ea procura jucatorul totu odata si putint'a, că prin dobândirea câstigurilor celoru inseminate se indreptez de ajunsu si durabilu pusetiunea proprie precum si a familiei sale. Dreptu aceea se si magulesc directiunea i. r. a veniturilor de loterie cu credint'ia cea firma, ca impartasirea la acesta loterie va fi foarte vie.

Dela directiunea i. r. a veniturilor de loterie-

Vien'a, 20 Iuliu 1870.

Atari sorti se potu capetă in Vien'a la despartimentul loterilor de statu pentru scopuri filantropice aflatioru in edificioul directiunei i. r. a veniturilor de loterie in urbe, Salzgries Nr. 20 si anume atâtu câte unu, cătu si in parti, séu si prin serisori pre lângă alaturarea sumei decadie-torie. Asemenea se potu capetă in Vien'a : la toti colectantii de loto ; in tierile i. r. si r. ale Ungariei : la toate oficiele de loto si la toate colectantii de loto, chiaru si in multe locuri la oficiele de dare si de posta, la trăsătricii de tabacu, la oficiele staciunilor căilor ferate si ale naigacunii de vaporu, precum si la celealte organe de vendiare sortiloru, ce suntu asediate in urbe si locurile cele mai inseminate ale imperiului.

Concursu.

La scol'a popolare elementara gr.or. din Darstele Brasiovului a devenit u vacante postulu invetatorescu, cu care este impreunat unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre lângă quartiru de locuintia si lemn de focu.

Doritorii de a ocupă acesta statiuie suntu poftiti, că recursurile loru, inzestrare cu documentele inaltă prescrise despre calificatiunea si purtarea loru morale si politica — pâna in 12 Octobre a. c. st. v. sa le asterna pre-onoratului domnul protopopu Iosif Baracu in Brasiovu.

Darste 19 Septembre 1870.

Comitetul parochiale gr-or. din Darstele Brasiovului
Tom'a Bersanu
Parochu si presedinte.

Concursu.

Devenindu vacantu statiuie invetatorésca din Toliția româna se scrie prin acest'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acesta statiuie suntu 1, in bani 300 fl. v. a., — 2, quartiru gratuitu si lemn de către invetatorulu lipsa; — un'a gradinutia pentru legumi.

Doritorii de a ocupă acestu postu au a documenta, ca : au absolvit teolog'ia seu celu pucinu pedagog'ia in-tr'unu institutu publicu gr-or., ca suntu de relegea gr-or. si ca au avut o purtare morale buna. Concusele suntu a se tramite pâna in 15 Octembre a. c. la subscribulu inspectoarul scolaru.

Inspectoarul scol. distr. gr-or. alu Turdei superiore.
I dicelu in 28 Septembre 1870,
Iosifu Brancovanu.

82—3 Prot. si inspectoarul scol.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetatoriu din comuna Apoldulu-mare sa scrie concursu pâna in 14 Octobre a. c. c. v.

Emolumintele acestei statiuini suntu :
80 mesuri (ferdele) grâu, cortelu bunu, si lemn de ajunsu.

Doritorii au de a-si asterne cererile loru instruite cu atestatu de botezu si despre absolvarea cursului ped. in Sabiu la comitetul parochialu din susu numit'a comună.

Apoldulu-mare 20 Sept. 1870

Ioanu Craciun
Parochu gr-or.

75-3